ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΩ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΗΜΕΡΑ ΚΑΤΑΔΙΚΟΥ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Τῇ στιγμῇ ταύτῃ ἡ ἔξωθεν θύρα ἠνεῴχθη διὰ κιγκλίδος. Μανιώδης κραυγὴ καὶ ὁ ψυχρὸς ἀὴρ καὶ τὸ λευκὸν φῶς εἰσέβαινον μέχρις ἐμοῦ ἐν τῷ σκότει. Ἀπὸ τοῦ βάθους διὰ τῆς σκοτεινῆς θυρίδος εἶδον αἰφνηδίως σύναμα διὰ τῆς βροχῆς τὰς μυρίας ὠρυομένας κεφαλὰς τοῦ λαοῦ φύρδην μίγδην ἐπὶ τῆς κλιτύος τῆς μεγάλης τοῦ παλατίου κλίμακος συσσωρευομένας· δεξιᾷ, ἰσοπέδως τῷ οὐδῷ, στοῖχος ἱππέων, ὧν τοὺς ὀπισθίους μόνον πόδας καὶ τὰ στήθη τοῦ ἵππου μοὶ ἀπεκάλυπτεν ἡ χαμηλὴ θύρα· κατέναντι ἀπόσπασμα μαχίμων στρατιωτῶν· ἀριστερᾷ τὰ ὀπίσθια ἁμάξης, ἐφ' ἧς ἐστηρίζετο στενὴ κλίμαξ. Εἰκὼν εἰδεχθής, καλῶς περιθριγκωμένη ἔν τινι τῆς εἱρκτῆς θύρᾳ.

Διὰ ταύτην τὴν φοβερὰν στιγμὴν εἶχον φυλάξει τὸ θάρρος μου. Ἔκαμον τρία βήματα καὶ ἐφάνην ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς παραθυρίδος.

— Ἰδοὺ αὐτός ! ἰδού ! ἔκραξε τὸ πλῆθος. Ἐξέρχεται, τέλος !

Καὶ οἱ πλησιέστεροι εἰς ἐμὲ ἐχειροκρότουν. Ὅσον καὶ ἂν ἠγάπων βασιλέα, τοιαύτη τελετὴ δὲν θὰ ἐγίνετο.

Ὑπῆρχεν ἐκεῖ συνήθης ἅμαξα μετὰ ἵππου σκελετώδους καὶ ἁμαξηλάτου φέροντος κυανοῦν τρίβωνα μὲ ἐρυθρᾶ στίγματα, ὡς τὰ τῶν κηπουρῶν τῶν περιχώρων τῆς Βικέτρης.

Ὁ χονδρὸς μὲ τὸν τρίκωχον πῖλον ἄνθρωπος ἀνέβη πρῶτος.

— Καλημέρα, κύριε Σαμσών ! ἔκραζον παιδία κρεμάμενα ἀπὸ τῶν κιγκλίδων.

Θεράπων τις τὸν ἠκολούθησεν.

— Εὖγε, Μαρδή ! ἔκραζαν τὰ παιδία ἐκ νέου.

Ἐκάθησαν ἀμφότεροι ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου ἑδωλίου.

Ἦτο ἡ σειρά μου· ἀνέβην βαδίζων ἀρκούντως στερεῶς.

— Καλῶς ! εἶπε γυνή τις πλησίον τῶν στρατιωτῶν.

Ὁ ἄγριος οὗτος ἔπαινος μ' ἐνεθάρρυνεν. Ὁ ἱερεὺς ἦλθεν ὅπως τεθῇ παρ' ἐμοί. Μ' ἐκάθισαν ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου ἑδωλίου ἔχοντα ἐστραμμένα τὰ νῶτα εἰς τὸν ἵππον. Ἐφρικίασα διὰ τὴν τελευταίαν ταύτην προσοχήν.

Θέτουσι τὴν ἀνθρωπότητα (*) ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ.

Ἠθέλησα νὰ θεωρήσω περὶ ἐμέ : στρατιῶται ἐμπρός, στρατιῶται ὀπίσω, εἶτα πλῆθος, πλῆθος καὶ πλῆθος : θάλασσα κεφαλῶν ἐπὶ τῆς πλατείας.

Ἀπόσπασμα ἱππικοῦ μὲ περιέμενεν εἰς τὴν θύραν τῆς κιγκλίδος τοῦ παλατίου.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἔδωκε τὴν διαταγήν: Ἡ ἅμαξα καὶ ἡ συνοδία ἐτέθησαν εἰς κίνησιν, προσωθούμεναι ὑπὸ τοῦ ὠρυγμοῦ τοῦ ὄχλου.

Διέβησαν τὴν κιγκλίδα. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἅμαξα ἔστρεψε πρὸς τὴν γέφυραν τῆς Συναλλαγῆς (pont-au-Change), ἡ πλατεῖα ἐξεῤῥάγη εἰς θόρυβον ἀπὸ τοῦ λιθοστρώτου μέχρι τῶν στεγῶν, καὶ αἱ γέφυραι καὶ αἱ προκυμαῖαι ἀπεκρίθησαν διὰ σεισμοῦ.

Ἐνταῦθα τὸ περιμένον ἀπόσπασμα ἡνώθη μὲ τὴν ἀκολουθίαν.

— Κάτω οἱ πῖλοι ! κάτω οἱ πῖλοι ! ἔκραζον μύρια συγχρόνως στόματα, ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ βασιλέως.

Τότε ἐγέλασα φρικωδῶς ἐπίσης καὶ ἐγὼ καὶ εἶπον εἰς τὸν ἱερέα :

Οὗτοι ἀφαιροῦσι τοὺς πίλους καὶ ἐγὼ τὴν κεφαλήν.

Ἐπορεύοντο ἐν σχολῇ. (**)

Ἡ προκυμαία τῶν Ἀνθέων ἐμυροβόλει· ἦτο ἡμέρα ἀγορᾶς. Αἱ ἀνθοπώλιδες κατέλιπον χάριν ἐμοῦ τὰς ἀνθοδέσμας των.

Ἀπέναντι, μικρὸν πρὸ τοῦ τετραγώνου πύργου, τοῦ σχηματίζοντος τὴν γωνίαν τοῦ Παλατίου, ὑπάρχουσι καπηλεῖα, ὧν τὰ παραθυρίδια ἦσαν πλήρη θεατῶν εὐτυχῶν διὰ τὰς ὡραίας θέσεις των, πρὸ πάντων γυναικῶν: Ἡ ἡμέρα πρέπει νὰ ἦναι καλὴ διὰ τοὺς καπήλους.

Ἐνοικιάζοντο τράπεζαι, ἕδραι, ἰκρία, ἁμάξια. Τὸ πᾶν ἐκάμπτετο ὑπὸ τῶν θεατῶν. Ἔμποροι ἀνθρωπίνου αἵματος ἐκραύγαζον :

— Τίς θέλει θέσεις ;

Λύσσα μὲ κατέλαβε κατὰ τοῦ λαοῦ τούτου. Ἠναγκάσθην νὰ κράξω πρὸς αὐτούς.

— Τίς θέλει τὴν ἰδικήν μου ;

Ἐν τωσούτῳ τὸ ἁμάξιον ἐπροχώρει. Εἰς ἕκαστον αὐτοῦ βῆμα τὸ πλῆθος ἐχάνετο ὄπισθεν αὐτοῦ καὶ τὸ ἔβλεπον διὰ τῶν ἀγριωπῶν ὀφθαλμῶν μου, ἀπερχόμενον ὅπως συγκεντρωθῇ ἐκ νέου μακρότερον εἰς ἄλλα μέρη τῆς διόδου μου.

Εἰσερχόμενος εἰς τὴν γέφυραν τῆς Συναλλαγῆς ἔῤῥιψα τυχαίως τὰ ὄμματά μου δεξιᾷ ὄπισθέν μου. Τὸ βλέμμα μου ἔστη ἐπὶ τῆς ἄλλης προκυμαίας, ἄνω τῶν οἰκιῶν ἐπὶ πύργου μαύρου, ἐρήμου, πλήρους γλυφῶν, εἰς τὸ ὕψος τὸ ὁποίου ἔβλεπον δύο λίθινα τέρατα ἐν κατατομῇ τεθειμένα. Ἀγνοῶ διατί ἠρώτησα τὸν ἱερέα τί ἦτον οὗτος ὁ πύργος !

— Κρεοπωλεῖον τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, ἀπεκρίθη ὁ δήμιος.

Ἀγνοῶ πῶς συνέβαινεν ἐν τῇ ὁμίχλῃ, ὥστε καίτοι λεπτὴ καὶ λευκὴ διηυλάκιζε τὴν ἀτμοσφαῖραν βροχὴ ὡς ἱστὸς ἀράχνης, οὐδὲν τῶν περὶ ἐμὲ συμβαινόντων μὲ διέφυγεν. Ἑκάστη τῶν λεπτομερειῶν τούτων μ' ἐβασάνιζεν. Αἱ λέξεις ἐλλείπουσιν εἰς τὰς συγκινήσεις.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς τοσοῦτον εὐρείας καὶ τοσοῦτον ἐμφράκτου γεφύρας ταύτης τῆς Συναλλαγῆς, ἣν ἐν μεγάλῳ κόπῳ διηρχόμεθα, βιαία μὲ κατέλαβε φρίκη. Ἐφοβήθην μὴ λειποψυχήσω : τελευταία ματαιότης ! Τότε ὁ ἴδιος ἐσκοτοδινίασα, ὥστε κατέστην τυφλὸς καὶ κωφὸς πρὸς πᾶν ἐκτὸς τοῦ ἱερέως, οὗ ἤκουον μόλις τοὺς λόγους διακεκομμένους ὑπὸ θορύβων.

Ἔλαβον τὸν ἐσταυρωμένον καὶ τὸν ἠσπάσθην.

— Οἶκτον δι' ἐμέ, οἶκτον θεέ μου ! καὶ προσεπάθησα νὰ εἰσδύσω ἐν τῇ σκέψει ταύτῃ.

Ἀλλ' ἕκαστον τίναγμα τῆς τραχείας ἁμάξης μ' ἐτάραττεν. Εἶτα αἴφνης μέγα ψῦχος ᾐσθάνθην. Ἡ βροχὴ εἶχε διέλθει διὰ τῶν ἐνδυμάτων μου καὶ ἐβράχη τὸ δέρμα τῆς κεφαλῆς μου διὰ τῶν κεκομμένων καὶ κοντῶν βοστρύχων.

Τρέμεις ἐκ τοῦ ψύχους, τέκνον μου ; μ' ἠρώτησεν ὁ ἱερεύς.

— Ναὶ ἀπεκρίθην. Φεῦ ! ὄχι μόνον ἐκ τοῦ ψύχους.

Εἰς τὴν στροφὴν τῆς γεφύρας γυναῖκες μ' ἐλυπήθησαν τόσον νέον.

Ἐτράπημεν πρὸς τὴν μοιραίαν. Ἤρχισα νὰ μὴ βλέπω πλέον, νὰ μὴ ἀκούω πλέον. Ὅλαι αἱ φωναὶ ἐκεῖναι, ὅλαι αἱ εἰς τὰ παράθυρα κεφαλαὶ ἐκεῖναι, εἰς τὰς θύρας εἰς τὰς κιγκλίδας τῶν ἐργαστηρίων, εἰς τοὺς ἀκρέμονας τῶν φανῶν, οἱ ἄπληστοι καὶ σκληροὶ ἐκεῖνοι θεαταί, τὸ πλῆθος ἐκεῖνο, ὅπου ὅλοι μὲ γνωρίζουσι καὶ οὐδένα γνωρίζω· ἡ λιθόστρωτος αὕτη ὁδὸς ἡ ὑπὸ ἀνθρωπίνων προσώπων ἀποκεκρυμμένη . . . Ἤμην μέθυσος, ἠλίθιος, ἀναίσθητος. Ἦτο ἀνυπόφορος ἡ πέδη τοσούτων βλεμμάτων ἀτενιζόντων με.

Ἐκλονιζόμην λοιπὸν ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου, μηδ' εἰς τὸν ἱερέα πλέον μηδ' εἰς τὸν ἐσταυρωμένον προσέχων.

Ἐν τῷ περικυκλοῦντι με θορύβῳ δὲν διέκρινον πλέον τὰς κραυγὰς τοῦ οἴκτου τῶν κραυγῶν τῆς χαρᾶς, τοὺς γέλωτας τῶν παραπόνων, τὰς φωνὰς τοῦ θορύβου· πάντα ταῦτα ἦσαν ταραχὴ ἀντηχοῦσα ἐν τῇ κεφαλῇ μου ὡς ἐν μεταλλικῇ ἠχοῖ.

Οἱ ὀφθαλμοί μου ἀνεγίνωσκον μηχανικῶς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἐργαστηρίων.

Ἅπαξ μόνον μὲ κατέλαβεν ἡ παράδοξος περιέργεια νὰ στρέψω τὴν κεφαλὴν ὅπως παρατηρήσω ποῦ προεχώρουν. Ἦτον ὑστάτη τῆς διανοίας τόλμη. Ἀλλὰ τὸ σῶμα μου δὲν ἠθέλησεν, ὁ αὐχήν μου εἶχε παραλύσει καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ ἦτο οἱονεὶ νεκρός.

Διεῖδον μόνον πλησίον πρὸς τ' ἀριστερὰ ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ τὸν πύργον τῆς Παναγίας, ἥτις φαινομένη ἀφ' ἑνὸς μέρους ἀποκρύπτει τὸ ἕτερον. Εἶναι τὸ μέρος, ὅθεν φαίνεται ἡ σημαία. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ πολὺς κόσμος, ὅστις θὰ ἔβλεπε καλῶς.

Καὶ τὸ ἁμάξιον ἐπήγαινεν, ἐπήγαινε, καὶ τὰ ἐργαστήρια παρήρχοντο καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ διεδέχοντο ἀλλήλας γεγραμμέναι, ἐζωγραφισμέναι, κεχρυσωμέναι καὶ ὁ ὄχλος ἐγέλα καὶ ἐσκίρτα ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ ἠφινόμην νὰ πηγαίνω (*) ὡς οἱ κοιμώμενοι εἰς τὰ ὄνειρά των.

Αἴφνης ἡ σειρὰ τῶν ἐργαστηρίων, ἥτις ἀπησχόλει τοὺς ὀφθαλμούς μου, διεκόπη ἐν τῇ γωνίᾳ μιᾶς πλατείας. Ἡ φωνὴ τοῦ πλήθους κατέστη ὑψηλοτέρα, ὀξυτέρα ἔτι, εὐθυμοτέρα· τὸ ἁμάξιον ἔστη αἴφνης καὶ μικροῦ ἐδέησεν ὅπως πέσω πρηνὴς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὁ ἱερεὺς μ' ἐστήριξεν.

— Θάῤῥος, ἐψιθύρισε· τότε ἔφεραν κλίμακα ὄπισθεν τοῦ ἁμαξίου· μοὶ ἔδωκε τὴν χεῖρα, κατέβην· εἶτα ἔκαμον ἓν βῆμα εἶτα ἐστράφην διὰ νὰ κάμω ἄλλο, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην. Μεταξὺ τῶν δύο τῆς ὄχθης φανῶν εἶδον τι ἀποτρόπαιον.

Ὢ ! ἦτο ἡ πραγματικότης !

Ἔστην, ὡσεὶ ἑτοιμόῤῥοπος ἤδη δι' ἑνὸς κτυπήματος.

— Ἔχω νὰ κάμω τελευταίαν διακήρυξιν ! ἔκραξα ἀσθενῶς.

Μὲ ἀνεβίβασαν ἐνταῦθα.

Ἐζήτησα νὰ μ' ἀφήσωσιν ὅπως γράψω τὰς τελευταίας θελήσεις μου. Ἀπέλυσαν τὰς χεῖράς μου ἀλλ' ἡ χορδὴ (**) εἶναι ἐνταῦθα ἕτοιμος, καὶ τὸ λοιπὸν μέρος αὐτῆς κάτω.

XLIX

Δικαστής, ἐπίτροπος, ἄρχων, ἀγνοῶ τίνος εἴδους πρὸ ὀλίγου ἦλθεν. Τῷ ἐζήτησα χάριν, ἑνῶν τὰς δύο χεῖρας καὶ συρόμενος ἐπὶ τῶν δύο γονάτων. Μοὶ ἀπεκρίθη μοιραίως (***) μειδιῶν, ἂν τοῦτο ἦναι πᾶν ὅτι ἔχω νὰ τῷ εἴπω.

— Τὴν χάριν μου ! τὴν χάριν μου ! ἐπανέλαβον, ἢ δι' οἶκτον, πέντε λεπτὰ ἀκόμη ! Τίς οἶδεν ; ἴσως ἔλθη αὕτη ! φρικῶδες ἐν τῇ ἡλικίᾳ μου ν' ἀποθάνω κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον! Εἶδον πολλάκις νὰ ἔρχωνται χάριτες κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμήν. Καὶ εἰς τίνα θὰ δώσωσι χάριν, κύριε, ἂν οὐχὶ εἰς ἐμέ ;

Ὁ βδελυρὸς οὗτος δήμιος ! προσήγγισε τὸν δικαστὴν διὰ νὰ τῷ εἴπῃ ὅτι ἡ ἐκτέλεσις ἔπρεπε νὰ γείνῃ καθ' ὡρισμένην ὥραν, ὅτι ἡ ὥρα αὕτη ἐπλησίαζεν, ὅτι ἦτο ὑπεύθυνος, ὅτι ἄλλως τε βρέχει καὶ ἡ λαιμητόμος κινδυνεύει νὰ σκωριάσῃ.

— Ἔ, δι' οἶκτον ! ἓν λεπτὸν ὅπως περιμείνω τὴν χάριν μου ! ἢ ὑπερασπίζω ἐμαυτόν, δάκνω !

Ὁ δικαστὴς καὶ ὁ δήμιος ἐξῆλθον. Εἶμαι μόνος . . . Μόνος μετὰ δύο στρατιωτῶν.

Ὢ ! ὁ φρικώδης λαὸς ὁ δίκην ὑαίνης κραυγάζων ! Τίς οἶδεν ἂν δὲν τὸν διαφύγω ; ἂν δὲν τὸν διαφύγω ; ἂν δὲν σωθῶ ; ἂν ἡ χάρις μου . . . . . ἀδύνατον νὰ μοὶ δοθῇ χάρις !

Ἆ ! οἱ ἄθλιοι ! νομίζω ὅτι ἀναβαίνει τις τὴν κλίμακα.....

Ὥρα τετάρτη.

Τέλος τῆς τελευταίας ἡμέρας καταδίκου.

Bis ! — ΠΙΦ ! — ΠΑΦ ! — Bis !

Ἐπὶ τῆς φωτιᾶς τῆς Ἀγορᾶς, μεταξὺ δύο :

— Μωρὲ ξέρεις τίποτε ;

— Ὄχι, δὲ ξέρω.

— Αἴ ! ἄκουσε νὰ μάθῃς. Ἂν ὁ Σοῦτσος ἤτανε δήμαρχος τοῦ *νεροῦ*, ὁ Σηλυβριώτης μπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ τῆς *φωτιᾶς*.

— Ὥστε γι' αὐτό, βλέπεις, πολεμοῦνται. Συμβιβάζεται ποτὲ τὸ *νερὸ* μὲ τὴ *φωτιά* :

— Ὄχι, μὰ . . . τη *σβύνει* ! . . .

Καὶ ἄλλο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος :

— Ἀπὸ τότες ποῦ κατηγορήθηκ' ὁ Σοῦτσος, λέγει ἕνας Σουτσιστής, ὅλῳ φωτιαὶς ἔχομε. Αὐτὸ εἶν' ἕνα σημεῖο ὁλοφάνερο. Ν' ἀθωωθῇ, νὰ δῇς πῶς θὰ παύσουν.

— Τί θὰ παύσουν κ' ἐγὼ δὲ ξέρω· ὅσω ἔχομ' αὐτὸ τὸ Νομάρχη 'ςτὰ πράμματα *φωτιὰ θὰ βόσκῃ 'ςτὸ δῆμο* ! . . .

Ἡ σκηνὴ εἰς τὰ Λουτρὰ τῆς Φρεαττοῦς, μεταξὺ ἑνὸς φουστανελλᾶ μὲ τὸν υἱόν του καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου τῶν λουτρῶν:

Ὁ φουστανελλᾶς, ἀφοῦ ἔκαμε τὸ λουτρὸ μὲ τὸ παιδί του:

— *Μπανιέρη*, πάρε τὰ εἴκοσι λεπτά σου.

— Σαράντα λεπτὰ θὰ δώσῃς· εἶσαι μὲ τὸ παιδί σου.

— Τί λὲς, ἀδελφέ ! . . . σαράντα λεπτὰ ! . . . Ἐγὼ *δὲν ἐμπῆκα οὔτε ἴσα μὲ τὴ μέση* ! . . .

— Καλὰ ἔκαμες, γιατί, ἂν ἐπήγαινες πάρα μέσα θὰ 'πλήρωνες μία δραχμή.

— Νά ἀκόμη μιὰ δεκάρα.

— Δὲν κάνει, σοῦ εἶπα, εἴκοσι λεπτὰ θὰ δώσῃς ἀκόμη.

— Πάρτα λοιπόν, μὰ ἄλλη φορὰ πηγαίνω 'ςτὴν ἀκρογιαλιά.

— Πρόσεξε ὅμως νὰ μὴ σοῦ πάρῃ κανένας κλητῆρας τὴ φουστανέλλα σου ! . . .

(ἱστορικώτατον).

(*) Σ.—Ρ.—Βαβαὶ τῆς εὐσεβείας ! Τὴν φιλανθρωπίαν τὴν ἔκαμεν ἀνθρωπότητα διότι ἔτυχε ἡ γαλλικὴ λέξις humanité νὰ σημαίνῃ καὶ τὰ δύο. Ἔτσι τὴν ἔπαθε καὶ μὲ τοὺς εὐσεβεῖς πασσάλους !

(**) Σ.—Ρ.—Τί εἶν' τοῦτο πάλι τὸ « ἐν σχολῇ ; » Νὰ μὴ θέλῃ νὰ πῇ ὅτι « ἡ πορεία ἐγίνετο βάδην ; »

(*) Σ.—Ρ.—Αὐτὸ τὸ «ἠφινόμην νὰ πηγαίνω» τί χαριτωμένο ! αἴ ;

(**) Σ.—Ρ.—Τί χορδή, ἀδελφέ ! Ὄχι νὰ μὴν ἦναι καντίνι. Τί κιθάρα πρέκειται νὰ παίξῃ ὁ κατάδικος ; Σχοινὶ πές, ἀδελφέ, ποῦ νὰ μὴ σοῦ ποῦμε σχοινὶ καὶ σαπούνι, ναί! . . . .

(***) Σ.—Ρ.—Διατί ὄχι «ἀπαισίως»;